

Egyetlen magyar sincs egyedül?
avagy „rendezni végre közös dolgainkat”

Nehéz időszakot élünk. Mindannyian. Olyat, amikor esténként, a napi helytállást követően végig-, illetve újragondoljuk dolgainkat. Privát és közös dolgainkat is.

Huszonhét éve dolgozom a szociális és gyermekvédelem területén. Huszonhét éve hiszem, hogy fontos, amit teszünk, hiszem, hogy szükség van a munkánkra és hiszem, hogy lesz ez még jobb is. Jobb szolgáltatás és jobb, ha nem is arányos, de legalább alapszintű megbecsülés. Huszonhét évig voltak az ágazatunkat érintő kérdéseim, dilemmáim, voltak szakmatársaim, akikkel őszinte vitákat folytattunk ezekről, és voltak jobbító szándékú, szakmafejlesztő javaslataink.

Furcsa ez a vírus... Sok mindent „elpusztított” a közvetlen áldozatain túl is. Nekem is leginkább csak kérdéseim maradtak. Nem igazán van már konstruktív gondolkodás, elfogytak az alternatívák, megcsappant a hit és elcsendesült az indulat, a sértettség érzete is. Csak a kérdések tornyosulnak és az elkeseredettség. Meg a realitás döbbenete és a magárahagyatottság keserősége.

Kérdések a szakmáról, a hivatásról. Kérdések félresiklott társadalmi viszonyulásokról, azok zsákutcáiról. Kérdések a kérdésekről, javaslatokról, és azok súlytalanságáról, erőtlenségéről:

- Miért vagy mitől nem tudnak megfelelően működni, együttműködni a társadalmi szolidaritás biztosításáért, a kirekesztettség megelőzéséért felelős szereplők? Azaz társadalom, a mindenkori kormány valamint a szociális – gyermekjóléti szakma. Mit lehetne tenni, hogy e szereplők szándékai, érdekei, tettei ne oltsák ki a másik erőfeszítéseinek eredményeit, hogy azok egymást erősítve, támogatva és elismerve egy irányba mutassanak?
- Hol a hiba annak a társadalomnak az értékrendjében, amely láthatóan egyre inkább fogékony a jótékonykodásra, a rászorulókat segítése, amely néhány nap alatt 700 milliókat képes összeadni beteg gyermekek megmentésére, de e mellett a boltban leköpi a szociális munkás szakembert, ha kiderül róla, hogy ő egy koronavírussal érintett időszakban teszi nap, mint nap a dolgát? Másokat megfenyegettek, esetleg megverték és előfordult, hogy meggyilkoltak az utóbbi években. Közben özönével érkeznek a jó szándékú, őszinte, egyáltalán nem fukarkodó felajánlások és adakozásra, segítségre mozgósító kezdeményezések. Mitől lett társadalmunkban ilyen szélsőséges megítélése a rászorulókat felkarolásának, az őket segítők elfogadásának?
- Van-e felelőssége e torz megítélés kialakulásában az elmúlt 15-20 év kormányzati kommunikációinak, amely nem igazán mutatta meg az embereknek a szociális szakma szépségeit, nehézségeit és társadalmi hasznosságát? Persze a mi országunkban régen sem volt elegáns ez a szakma. De miért kell mostanság egyre gyakrabban azt éreznünk, megtapasztalnunk, hogy nem csak magára hagyatottak, de szinte már bűnösök is vagyunk? Miért alakul ki bennünk büntudat, miért bizonytalanodunk el küldetésünkben egyesek abszurd és demagóg vádjai miatt, mely szerint az a vétkünk, hogy közpénzből segítünk és kiszolgálunk kártékony, hasztalan, önhibájából megcsúszott csoportokat (hajléktalanok, kirekesztettek, munkanélküliek, fogyatékosok stb.)?
- Van-e értelme megbántódni, elkeseredni azon, hogy a koronavírus elleni védekezésről szóló átfogó kormányzati kommunikációból szinte teljes egészében kimarad a szociális terület erőfeszítései, áldozatai, elköteleződésai? Véletlenül, vagy szándékosan feledkezett meg ismét a miniszterelnök beszédje során (Egyetlen magyar sincs egyedül) a 800.000 ellátottat segítő,

90.000 fős szociális ágazatról? Vagy tényleg azt gondolja bárki, hogy csak „a bátor önkéntesek” azok, „akik a leginkább rászorulókról gondoskodnak”?

- A méltán elismert egészségügyi dolgozók, a gyógyszerészek, a tanárok, a boltosok, a taxisok, a futárok, a postások stb. mellett miért nem lehet hallani azokról a szakemberekről, akik a 90.000 embert ellátó bentlakásos otthonokban szolgálatot teljesítenek sok esetben úgy, hogy saját családjukat „hátrahagyva” hetekre beköltöznek intézményeikbe? Vagy azokról a kollégákról, akik a 22.000 szakellátásban lévő gyermekről gondoskodnak, és e közben megpróbálják kezelni a közel két hónapja kijárási és látogatási tilalomra ítélt fiatalok indulatait, vágyait, e mellett segítve persze tanulmányait? Mondtak, vagy mutattak arról valamit, hogy a 185.000 szociális étkeztetésben részesülő, a 92.000 házi segítségnyújtásra szoruló személy, vagy a tanyákon, a családok illetve gyermekek átmeneti otthonaiban élő, a fogyatékos, a pszichiátriai beteg, a hajléktalan ember hogyan jut a létfenntartásához nélkülözhetetlen ellátásokhoz? Kik, mit és hogyan tesznek ezért? Bizony, ezek a segítő szakemberek most nagyon egyedül vannak.
- Nem volt-e alultervezett és elhibázott a hírszerkesztés folyamata az elmúlt hetekben, hiszen a vírus megjelenése óta az egész szociális és gyermekvédelmi rendszerről szinte csak a Pesti úti Idősek Otthona kapcsán lehetett hallani? És arról sem szakmai vagy emberi aspektusból, csupán a Főváros és a Kormány politikai csatározásainak színtereként: ki a felelős, vagy felelősebb a másiknál? Pedig nagyon sok vetülete, megválaszolandó kérdése, értékelhető tanulsága, egyéni és közösségi tragédiája van az ott történeteknek. Ha netán valamely médiában mégis bemutatásra került valami a szakterülettel kapcsolatban, az valamelyik egyházi vagy civil fenntartású szervezet tevékenységének elismeréséről szólt, ami megnyugtató ugyan, de mégsem teljes körű, és feltételezhetően a fenntartók jobb önértékelésének eredménye.
- Igazságos-e, és az eredeti szándékot szolgálja-e az egészségügyi ágazatnak megajánlott 500.000 Ft-os jutalom mérlegelés nélküli kiosztása minden egészségügyi dolgozók között, miközben pl. a vírussal fertőzött szociális intézmények szakemberei nem részesülhetnek ebben? Nem az lenne a cél, hogy a mostani, soha nem tapasztalt veszélyhelyzetben a rendkívüli helytállást, felelősségvállalást és lemondást tanúsító személyek munkáját elismerjék? A jutalmazás miért nem független attól, hogy milyen ágazatban, milyen munkakörben van foglalkoztatva valaki, ha egyébként fertőzött közegben közvetlenül teljesített szolgálatot? Legyen az orvos, nővér, idősotthoni dolgozó, takarító stb.
- Vajon elegendő-e a szociális szakmának csupán csendben tenni a dolgát és sodródva megélni azt, ami van, úgy ahogy „kaptuk”? Mit és hogyan lehetne tennünk? Miért nem tudtuk 30-40 év alatt elérni, hogy a többi szereplő (társadalom és a kormány) méltányolja tevékenységünket és társadalmi hasznosságunknak megfelelő szinten értékelje? Tényleg képtelenek vagyunk magunkat egységesen és hatékonyan képviselni? Sosem fogjuk már megtalálni a legmegfelelőbb érveket, hangnemet, stílust, stratégiát és taktikát ahhoz, hogy „átmenjenek” üzeneteink? Mikorra fogunk felnőni ahhoz, hogy átlépve saját kicsinyességeinket rendet tegyünk saját környezetünkben? Hogy megosztottságunkat felszámolva az ágazaton belüli szakterületek elfogadják, elismerjék, netán segítsék egymás létét, munkáját? Miért nem tudunk már létrehozni és működtetni megfelelő hatékonysággal bíró, érdemi változásokat generálni tudó érdekvédelmet?

Amikor március elején hazánkban is megjelent a Covid-19, a mi szakmánk képviselői is azonnal és az eddig is megszokott elhivatottsággal reagáltak. Én magam azt gondoltam, hogy ebben a nehéz, kihívásokkal teli időszakban végre jól láthatóvá – esetleg elismertté - válik majd mindenki számára teljesítményünk, a tisztességes munka értéke, hivatásunk társadalmi haszna is. És túllépünk végre pl. azokon az alapvetéseken, hogy a szociális munkás nem azonos a közmunkással, hanem ő egy közel 40 éve létező diplomával bíró szakember. Reméltem, hogy a hasznosságunk elismeréseként az évtizedek óta a legalacsonyabb bérezéssel bíró ágazat pozíciójából megkezdhetjük a felzárkózást, netán javíthatunk egy-két helyezést. Bíztam abban, hogy ezek hatására csökkenhet a megélhetési pályaelhagyók, a megkeseredett, kiábrándult és elszegényedő szakemberek száma.

Szóval nehéz időszakot élünk. És a szociális krízis – ami várhatóan tovább tart majd, mint a veszélyhelyzeti időszak - még csak ezután következik. Új típusú problémákkal, anyagi és egzisztenciális krízisekkel, a korlátozásokat követő felszabaduló és elszabaduló feszültségekkel, vagy éppen depresszív tünetekkel, külső és belső konfliktusokkal, szóval még több segítségre szorulóval, előre nem igazán látható szakmai kihívásokkal. Mi készülünk. De kezelésükben szükségünk lenne a Kormány és az egész társadalom támogatására. Szeretném hinni, hogy tényleg nincs egyedül egyetlen magyar és egyetlen ágazat sem. De a vírus csak terjed, a szociális ágazat szenved, a kocka pedig - úgy tűnik - el van vetve.

Vagy esetleg mégsem? Tényleg furcsa ez a vírus. Bár valóban sok mindent elpusztított, de ritka értéket is teremtett: nem csak kérdéseket, de új helyzeteket, új felismeréseket, átértékeléseket, megváltozott életfelfogásokat hozott. És most ez lehet a mi esélyünk!? A kormányé, a társadalomé és a szociális ágazaté együtt. Beszélünk kellene végre közös céljainkról, elvárásainkról, felelősségünkről, feladatainkról. Új szemlélettel, tiszta szívvel és őszinte akarattal.

2020. április 30.

Gál Antal